

MAKTABGACHA TA'LIM TASHKILOTLARIDA STEAM TALIM TEXNOLOGIYASI

Yuldoshova Shohista

Ilmiy izlanuvchi:

Samarqand davlat pedagogika instituti Pedagogika
fakulteti Maktabgacha ta'lim yo'nalishi 2-kurs talabasi

<https://doi.org/10.5281/zenodo.18349523>

Annotatsiya: Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida STEAM talim texnologiyasi qo'llash orqali bolalarning tassavuri, nutqi, kommunikativ ko'nikmalari, shakllanadi Ular o'yin orqali ,muhandislik , matematika ,sanat ,ilm -fanni o'rganishadi,jamoaviy ish bilan shug'ullanishadi, do'stlar ortdirishadi .STEAM yondashuvi orqali bolalar o'z-o'zini baholashni, robotatexnikadan foydalanishni boshlaydilar.

Kalit so'zlar: STEAM, didaktik o'yinlar, robotatexnika, bolalar, qonunlar.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019 yil 8-maydagi PQ-4312-SONLI "Maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi qarori qabul qilindi. Maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasi 5 bobdan iborat bo'lib, maktabgacha ta'lim tizimining joriy holati va uni rivojlantirishdagi mavjud muammolar, maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning maqsadlari va ustuvor yo'nalishlari, konsepsiyani amalga oshirishdan kutilayotgan natijalar hamda amalga oshirishini monitoring qilish belgilab qo'yilgan. O'zbekiston Respublikasi ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini (keyingi o'rinlarda-Konsepsiya) O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2018-yil 30 -sentabrdagi "Maktabgacha ta'lim tizimini boshqarishni takomillashtirish chora-tadbirlari"dagi PQ-3955-SON qarorini ijro etish maqsadida ishlab chiqilgan bo'lib 2030-yilgacha maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish bo'yicha kompleks chora-tadbirlarni ishlab chiqish uchun asos bo'ldi. Ushbu Konsepsiyaning maqsadi bola hayoti va faoliyatining barcha sohalarini rivojlantirishni taminlovchi muhim manba bo'lgan sifatli maktabgacha ta'limdan foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqishdan iborat. Shunday ekan, birgina maktabgacha ta'lim tizimiga innovatsiyalarni joriy etish STEAM talim texnologiyasi samarali natijalarni ko'zlaydi. STEAM ta'lim texnologiyasi Amerika davlatida ishlab chiqilgan. Jorjetta Yakman – amerikalik o'qituvchi STEAM ta'lim texnologiyasi asoschisi hisoblanadi, STEAM bu: S – science, T – Texnologiya, E - engineering, A - art, M - mathematics (tabiiy fanlar, texnologiya, muhandislik, matematika, san'at). Bolalar STEAM muhitida turli xil materiallar (yog'och, qog'oz, metall, plastmassa) elementlari yordamida boshlang'ich texnik ko'nikma va malakalarga ega bo'lishlari, muhandislik bilan

tanishishlari mumkin. Dasturda bolalarga ma'lum bir tartib, ma'lum bir standartlar belgilab qo'yilmagan. Faqatgina bola o'zi mustaqil ravishda, erkin, tajribalarga asoslanib, o'zi bajarib ko'rib natijaga erishish, his etib, fikrlab, idrok etib bajarish kerak bo'ladigan tamoyillarga tayanadi. Ushbu ta'lim dasturi L.S.Vygotskiyning "To'g'ri tashkil etilgan ta'lim - bolani rivojlanish sari yetaklaydi" ilmiy rivojlanish tamoyillariga asoslangan dastur. STEAM dasturida maktabgacha ta'lim tashkilotlarda maxsus tajriba ya'ni laboratoriya xonalari tashkil etib, bolalarni beixtiyor ta'limga jalb etib, faoliyat davomida ularning innovatsion tadqiqotchilik va intellektual qobiliyatlarni rivojlantirish muhim ahamiyatga ega. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida STEAM dasturi asosida tashkil etiladigan barcha faoliyatlarda bolaning faolligi muhim sanaladi. STEAM dasturida qandaydir bir g'oya, qanday bir tushuncha va fikrlar aqlning rivojlanishi uchun asos bo'la olmaydi. Bola barchasini amaliyotda o'zi qo'llab, natijaga o'zi guvoh bo'lishi, aniqroq qilib aytganda bajarib his etib ko'rishi lozim. Chunki faoliyatda manipulyatsiyalash va integratsiyalashgan haqiqiy zamonaviy muhit va uning axborot-kommunikatsiya qismi, va ular bilan birga olib borilga tajribalar bolani ta'limga jalb etadi va qiziqishini oshiradi. Bu esa o'z navbatida sifat va samaradorlikni yaxshilaydi. STEAM dasturida bolalar bilan tajribalar tashkil etishda doimo bolalarning yosh jihatlari inobatga olinishi, faoliyatdagi har bir jarayonlar oddiydan murakkabga qarab tashkil etilishi lozim. Ushbu tamoyilga amal qilinsagina, bola uchun qiyinchilik tug'dirmaydi, oson, qulay, qiziqarli, eng asosiysi bolaga mustaqil ravishda tajribalarni amalga oshirish imkonini beradi. STEAM texnologiyasining ta'limdagi muvaffaqiyati shundan iboratki, STEAM ta'lim oluvchiga borliqni anglab **anlab**, olgan bilimlarini amaliyotda tadbiq qila olish, tajribalar o'tkazish, olgan natijasidan faxrlanish, his etish, yangisida intilish, tadqiqodchilik salohiyatini beradi. STEAM ta'limi bolalarning quyidagi muhim xususiyatlarini rivojlantirishga yordam beradi:

- Muammolarni keng qamrovli tushunish
- Ijodiy fikrlash
- Muhandislik yondashuv
- Tanqidiy fikrlash
- Ilmiy metodlarni tushunish va qo'llash
- Dizayn asoslarini tushunish.

Bu ko'nikmalar kelajakda bolalarga turli masalalarda, ijodiy faoliyatda, to'siqlarga duch kelganda, umumiy olganda hayotiy muammolarni hal etishda yordam beradi.

STEAM ta'limi, bolalar-faoliyatidagi o'rni, STEAM orqali bolalar erishadigan natijalar haqida aytib o'tildi. Bu ta'limni amalga oshirilishida ko'makchi asosiy vositalarga ham to'xtalib o'tamiz.

- 1.Fridrix Frebelning didaktik tizimi
- 2.Jonli va jonsiz tabiat bilan tajriba o'tkazish
- 3.LEGO – qurilish, konstruksiyalash
- 4.Matematik tasavvurlarni shakllantiruvchi vositalar
- 5.Robototexnika
- 6.Multistudiya

Ushbu sanab o'tilgan vositalar orqali ta'lim jarayonlari qiziqarli, maroqli, eng muhimi bolaga o'z imkoniyatlarini ochib berishga, tevarak atrofdan olgan bilimlariga tayanib tajribalar olib borishga, ko'rish, his etish, fikrlash, natijaga erishish va zavqlanish hissini beradi.

Xulosa qilib aytganda, STEAM ta'limi bolalarni tajribalar o'tkazishga, modellar tuzishga, mustaqil ravishda loyihalar yaratishga, o'z g'oyalarini haqiqatga aylantirishga va bolaning o'ziga mahsulotni yaratishga undaydi. Ushbu ta'lim yondashuvi bolalarga nazariy olgan bilimlarini amaliyot bilan samarali tarzda birlashtirishga imkon beradi va butun umri davomida qo'llay olish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

- 1.N.Fozilova., Maktabgacha va boshlang'ich ta'limda uzviylik hamda uzliksizlik. FarDU. Ilmiy xabarlar. – 2024. – №. 1. – 36-37 b
2. Z.Ashurova “ Maktabgacha ta'limda STEAM texnologiyasidan foydalanish” Metodik Qo'llanma Buxoro. 2020.
3. Z.M.Ashurova “Maktabgacha ta'limda STEM texnologiyasining ahamiyati”. T:1:1 (2022).
- 4.R.Bultakova STEAM texnologiyalari maktabgacha ta'lim tizimini takomillashtirish yo'lida. Журнал «МУҒАЛЛИМ ҲЭМ ҮЗЛИКСИЗ БИЛИМЛЕНДИРИЎ», № 6/5 – 2022 жыл.
- 5.F.Qodirova “Maktabgacha ta'lim pedagogikasi” Toshkent-2019 T. “Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalarni o'qitish uslublari ”.

